

NEDELJA

06 NOV 2015 BR.234

DEO PUBLICISTIČKE AKTIVNOSTI NACIONALNOG NAFTNOG KOMITETA SRBIJE

www.wpcserbia.rs

RASTANAK

SA MEGA PROJEKTIMA?

U OVOM BROJU:

**ARGUMENT ZA OČUVANJE
EVROPSKIH RAFINERIJA**

PODELE UNUTAR OPEC-A

**BP: SVET ĆE UDVOSTRUČITI
REZERVE NAFTE DO 2050.**

GAZPROM - EU 3:0

SADRŽAJ:

NAFTA:

- Naftni mega-projekti odlaze u istoriju?.....OVDE
- Exxon očekuje „reanimaciju“ Kašagana pre 2017.....OVDE
- FuelsEurope: Očuvanje evropskih rafinerija bitno za globalne klimatske ciljeve.....OVDE
- Evropski naftni kolosi čekaju iransku ponudu - biće još pregovora.....OVDE
- Podele u OPEC-u u susret decembarskom ministarskom sastanku.....OVDE
- Rijad trpi posledice svoje strategije.....OVDE
- BP: Uz novu tehnologiju svet će udvostručiti rezerve nafte i gasa do 2050.....OVDE
- Ruska državna agencija kaže da je spremna da proda udeo u Rosnjeftu.....OVDE

KUPUJEM-PRODAJEM U NEDELJI.....OVDE

Shell prodao svoju LPG firmu Butagaz u Francuskoj

Kineska firma kupila naftna polja u Teksasu za 1 mlrd \$

GAS:

- Poljska analiza: Kako Gasprom dobija sa 3:0 utakmicu protiv Brisela.....OVDE
- Ukrajina već smanjila zavisnost od uvoza gasa iz Rusije na 39%.....OVDE
- Ukrajinu Severni tok dva košta dve milijarde dolara, Slovačku 800 miliona.....OVDE

REGION:

- Neto dobit Jugopetrola porasla 13%.....OVDE
- Hrvatska: Gorivo na gore.....OVDE

Crude Oil Brent Okt 30 2015 0810 GMT - 48.10 Livecharts.co.uk

NAFTA

Naftni mega-projekti odlaze u istoriju?

NJUJORK, LONDON - Žrtva pada cena nafte biće mamutski projekti u ovom sektoru, tim pre što su oni mahom usmereni na tzv. nekonvencionalne, teško dostupne i izuzetno skupe izvore u ekstremno dubokom podmorju, ispod arktičkog leda, u naftnim peščarama i sve više u tzv. Lower Tertiary područjima, odnosno starijim sedimentima sa niskim porozitetom, piše **OilPrice.com**. Generalno, naftni velikani, zbog niskih cena nafte i prevashodnog cilja održavanja postojećeg dividendi, režu investicije u skupim i dugotrajnim projektima. Samo u poslednjoj nedelji oktobra, na osnovu izveštaja naftnih kolosa o rezultatima iz trećeg kvartala, OilPrice je utvrdio da je ukupno registrovan otpis tih projekata u visini 19 milijardi dolara.

Barclays očekuje da investicije u istraživanja u dubokim vodama budu smanjene ukupno u naftnoj privredi za 20 do 25 odsto, što je osetno

iznad 3-8 odsto za koliko se procenjuju smanjivanja capex-a generalno u upstream-u.

Jedan od problema ovih velikih projekata su upravo hronična pomeranja rokova i naduvavanje troškova. Oko 80 odsto njih, kako je utvrdio **Bloomberg**, ne uspeva da oстане na utvrđenom hodogramu realizacije i dogovorenom budžetu. Posle Shellovog nedavnog odustajanja od multimilijardskog E&P programa na Arktiku, a potom i otpisa skupog projekta naftnog peska Carmon Creek u Kanadi i Chevronovog pomeranja projekta Big Foot u Meksičkom zalivu za nekoliko godina, najrečitiji primer za samo proteklih nekoliko nedelja je odluka ConocoPhillipsa da generalno do 2017. zatvori sve poslove istraživanja u dubokom podmorju i prodaj dobijene licence.

OilPrice ostavlja sugestivno pitanje - da li ova kretanja na globalnom naftnom tržištu znače definitivno okretanje velikih, a naravno i srednjih i malih kompanija, manjim projektima i to da svet više neće videti „bele slonove“ poput trenutno blokiranog projekta Kašagan u Kazahstanu, u čiji razvoj je u više od jedne decenije uloženo desetine milijardi dolara. Ili, LNG izvozne terminale poput ogromnog Gorgon LNG u Australiji, koji je konzorcijum predvođen Chevronom već koštao ulaganja od preko 54 milijarde dolara?

Exxon očekuje „reanimaciju“ Kašagana pre 2017.

OSLO - Exxon Mobil očekuje da proizvodnja nafte iz kazahstanskog mega polja Kašagan bude obnovljena do kraja 2016. godine, rekao je u sredu potpredsednik američkog giganta John Chaplin. Polje razvija konzorcijum u kome su domaći

KazMunaiGas, Exxon, italijanski Eni, anglo-holandski Royal Dutch Shell, kineski CNPC i japanski Inpex. Kašagan je počeo proizvodnju nafte u 2013. ali je par nedelja kasnije ona zaustavljena po otkrivanju curenja nafte u cevovodnom sistemu projekta. Reuters

BP: Uz novu tehnologiju svet će udvostručiti rezerve nafte i gasa do 2050.

LONDON - Svetu više ne pretila opasnost da u narednim decenijama ostane bez nafte ili gasa zahvaljujući postojećoj tehnologiji sposobnoj da otključa vrata dodatnim rezervama i udvostruči njihov nivo do 2050. uprkos eksplozivne potrošnje, objavio je u ponedjeljak naftni kolos BP. Kada bi se ovome dodali potencijali svih drugih izvora energije, od nuklearne, preko vetra, do solarne, svet ima na raspolaganju izvore dovoljne da pokriju 20 puta više od onoga što će svetu biti potrebno do tog perioda, rekao je šef tehnološkog sektora britanskog giganta, David Eyton na prezentaciji novog BP-ovog Tehnološkog pregleda.

BP Technology Outlook
Technology choices for a secure, affordable
and sustainable energy future

Primenom novih tehnologija zasnovanih na upotrebi hemikalija, super kompjutera i robotici, proverene globalne rezerve fosilnih energetske sirovina mogle bi da se uvećaju sa 2,9 biliona barela ekvivalenta nafte (boe) na 4,8 biliona boe do 2050, što je bezmalo dva puta više od projektovanih potreba koje će čovečanstvo imati u 2050. od 2,5 biliona boe, navode u BP-u. Uz nova istraživanja i tehnologiju, izvori nafte i prirodnog gasa bi mogli da skoče na 7,5 biliona boe, kaže Eyton. I dodaje: „Verovatno se približavamo momentu kada će potencijal od dodatnog crpljenja iz otkrivenih rezervoara premašiti potencijal za istraživanja“. **Reuters**

FuelsEurope: Očuvanje evropskih rafinerija bitno za ostvarenje globalnih klimatskih ciljeva

BRISEL - Evropski prerađivači nafte pokrenuli su preko svog udruženja, FuelsEurope, kampanju „Uštedi više od goriva“, promovišući savesniji odnos svojih potrošača prema potrošnji goriva. Iza ove kampanje stoji ocena FuelEurope (nekadašnje EUROPIA) da se u evropskoj i globalnoj klimatskoj politici i borbi za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) zanemaruje značaj cilja energetske efikasnosti, odnosno smanjenja, ili racionalne potrošnje energije, na račun opterećenja energetske intenzivnih sektora privrede, među kojima je jedna od ključnih prerada nafte.

John Cooper, generalni direktor ove organizacije koja sa svoja 42 člana obuhvata bezmalo 100% rafinerijskih kapaciteta u EU, kaže da obnovljivi izvori i tzv. čista goriva ne mogu efektivno da zamene derivate nafte u sektoru saobraćaja, pa je stoga značaj racionalne potrošnje goriva sve veći u svetlu klimatske politike. FuelEurope ovu činjenicu poentira konstatacijom da su evropske rafinerije lideri u svetu u pogledu efikasne potrošnje energije i niskog nivoa emisija ugljendioksida, pa je stoga proizvodnja goriva u Evropi najbolji način da se minimalizuju globalne emisije GHG. fuelseurope.eu

GORIVO NOVE GENERACIJE

Njima je potrebno gorivo, a Vama maksimalna snaga.

Evropski naftni kolosi čekaju iransku ponudu - biće još pregovora

TEHERAN - Iran treba ovog meseca da obelodani najavljeni novi ugovor o istraživanju i proizvodnji nafte koji će ponuditi stranim partnerima, ali za sada pojedinosti nisu poznate. Glavni arhitekta novog ugovora, Mehdi Hoseini kaže da očekuje posle toga odgovor stranih kompanija, jer „ništa nije savršeno“. Jedan od čelnika evropskih kompanija savetuje strpljenje: „Izgleda da ponuda neće biti takva kakvu smo očekivali, pa će biti potrebni dodatni pregovori dok ne dođemo do (prihvatljivog) ugovora“, prenosi u utorak *The Financial Times*.

Ipak, lideri nekih od najvećih svetskih kompanija veruju da je dobijanje posla u Iranu vredno napora, čak i u situaciji kada ih je pad cene nafte na 50 dolara naveo da srežu upstream investicije širom sveta. Roknedin Džavadi, direktor Nacionalne iranske naftne kompanije (NIOC) i pomoćnik ministra nafte kaže da je Islamskoj republici potrebno 100 milijardi dolara investicija u narednih pet godina samo u razvoj upstream sektora naftne privrede. Investicija će, dodaje on, biti dobro naplaćena od strane međunarodnih naftnih kompanija jer su troškovi proizvodnje u Iranu niski i iznose pet do deset dolara po barelu izvađenom iz podmorskih nalazišta, dok su „dodatno niži“ za onshore polja.

Dodatna prednost Irana u odnosu na druge petro-države u regionu je što su sve njene rezerve nafte i gasa u vlasništvu četiri državne kompanije i njihovih podfirmi, koje su opet kao celina pod kontrolom ministarstva nafte. Vlada predsednika Hasana Ruanija želi da privatizuje neke segmente naftne privrede putem prodaje udela i transfera deonica, zaključuje *FT*.

Podele u OPEC-u u susret decembarskom ministarskom sastanku

BEČ - Nesloga oko dugoročne strategije OPEC-a narasta, pokazuje jedan interni dokument koji je ove nedelje video **Reuters**. Nacrt ovog papira od 44 stranice sadrži čak 11 stranica sa primedbama i predlozima koje su podnele neke od članica, u prvom redu Iran, Alžir i Irak, uz sugestije da se cene nafte podrže određivanjem ciljne vrednosti barela za kartel i vraćanjem na OPEC-ov sistem kvota.

Reuters konstatuje da ove razlike oko strategije ne ukazuju da će naredni ministarski sastanak OPEC-a, 4. decembra proteći u jednoglasju kada je u pitanju ključna odluka oko potrebnog nivoa proizvodnje. „Naša preporuka je da se dogovorimo oko fer i razumne cene, a onda da pokušamo da je podržimo dok je ona za nas prihvatljiva“, stoji u jednom komentaru predstavnika Irana u OPEC-u.

od nafte zemalja članica OPEC“, što postojeći predlog ne sadrži. Iran s druge strane zahteva vraćanje OPEC-a na sistem kvota po članicama, napušten 2011.

Sadašnji plafon proizvodnje kartela kao celine je 300 miliona barela na dan, bez preciziranja kvota za pojedine članove, što - prema oceni Iraka - „nije doprinelo stabilizaciji tržišta nafte“. Iran predlaže i da se nivo proizvodnje OPEC-a određuje za period od 6 do 12 meseci i potom odredi kvota za svaku od zemalja članica. Vraćanje na sistem kvota može da odobri samo ministarski sastanak u decembru, ali većina članica OPEC-a iz regiona Persijskog zaliva je protiv toga, kažu izvori u kartelu.

Rijad trpi posledice svoje strategije

LONDON, NJUJORK - Saudijska Arabija ima dovoljno uticaja da zadrži OPEC na postojećoj strategiji, ali takođe sve više i sama oseća posledice takve politike, piše **OilPrice**. Bonitetska agencija Standard & Poor's je ovih dana smanjila kreditni rejting Saudijske Arabije na A+ ocenjujući da su

niske cene nafte izazvale produblјivanje budžetskog deficita. MMF očekuje da saudijski deficit dostigne ove godine čak 20% njenog BDP-a, dok je Bank of America Merrill Lynch saopštila ove nedelje da je petro-monarhija u opasnosti da dodatno izgubi kreditni rejting ako se cene nafte ne oporave.

Reuters ukazuje na upadljiv podatak da se glavni proizvođač i de facto lider OPEC-a, Saudijska Arabija, uzdržala od bilo kakvog komentara u predlogu dugoročne strategije, koja se ove nedelje dogovara u Beču. Stav Rijada, iznesen ranije, je da tržište određuje cenu nafte. Suština stava Irana, Alžira i Iraka je da strategija treba da uključi cilj „maksimiziranja dugoročnih prihoda

Ruska državna agencija kaže da je spremna da proda udeo u Rosnjeftu

MOSKVA - Ruska agencija za upravljanje državnom imovinom spremna je da proda udele u više velikih firmi kao deo privatizacionog plana, ako predsednik Vladimir Putin podrži ideju, rekla je u četvrtak novinarima čelnica agencije Olga Dergunova. Agencija je spremna da proda udeo u naftnom gigantu Rosnjeftu, hidroenergetskoj kompaniji Rushidro, proizvođaču dijamanta Alrosa i vazduhoplovnoj kompaniji Aeroflot, rekla je Dergunova. Vlada Rusije nedavno je predložila agenciji da ubrza proces prodaje značajnih udela u državnim kompanijama bez obzira na uslove na tržištu, dodala je ona. **Reuters**.

KUPUJEM - PRODAJEM

- Royal Dutch Shell je saopštio u ponedeljak da je prodao svoju firmu Butagaz u Francuskoj, koja proizvodi utečnjene naftne gasne proizvode, kompaniji DCC Energy za 464 miliona evra.
- Kineska firma Yantai Xinchao Industry saopštila je prošle subote da kupuje naftna polja u zapadnom Teksasu po ceni od iznad milijardu dolara. Prodavci su lokalne kompanije Tall City Exploration i Plymouth Petroleum, a detalji o poljima nisu objavljeni.

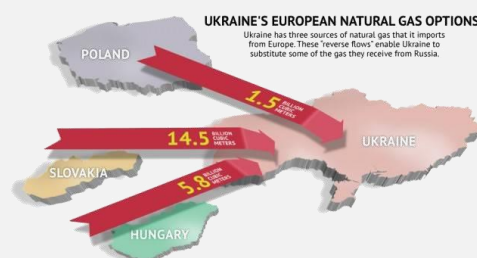
Poljska analiza: Kako Gasprom dobija sa 3:0 utakmicu protiv Brisela

MOSKVA, VARŠAVA - Poljski politički vrh i energetski eksperti saglasni su da je Gasprom nadigrao tu zemlju i druge države centralne i istočne Evrope dogovorom sa nemačkim, britansko-holandskim, austrijskim i francuskim partnerima o gradnji dodatne cevi naftovoda Severni tok dva, komentariše u utorak ruski portal **Sputnik**. Praktično će sa dodatnih 55 milijardi kubika godišnjeg kapaciteta transporta novim cevima nestati potreba za tranzit gasa preko istočne Evrope i poljske do severoistočne Nemačke.

Ukrajina već smanjila zavisnost od uvoza gasa iz Rusije na 39%

KIJEV - Udeo ruskog prirodnog gasa u ukupnom uvozu tog energenta u Ukrajinu u periodu od januara do oktobra ove godine pao je na 39 odsto.

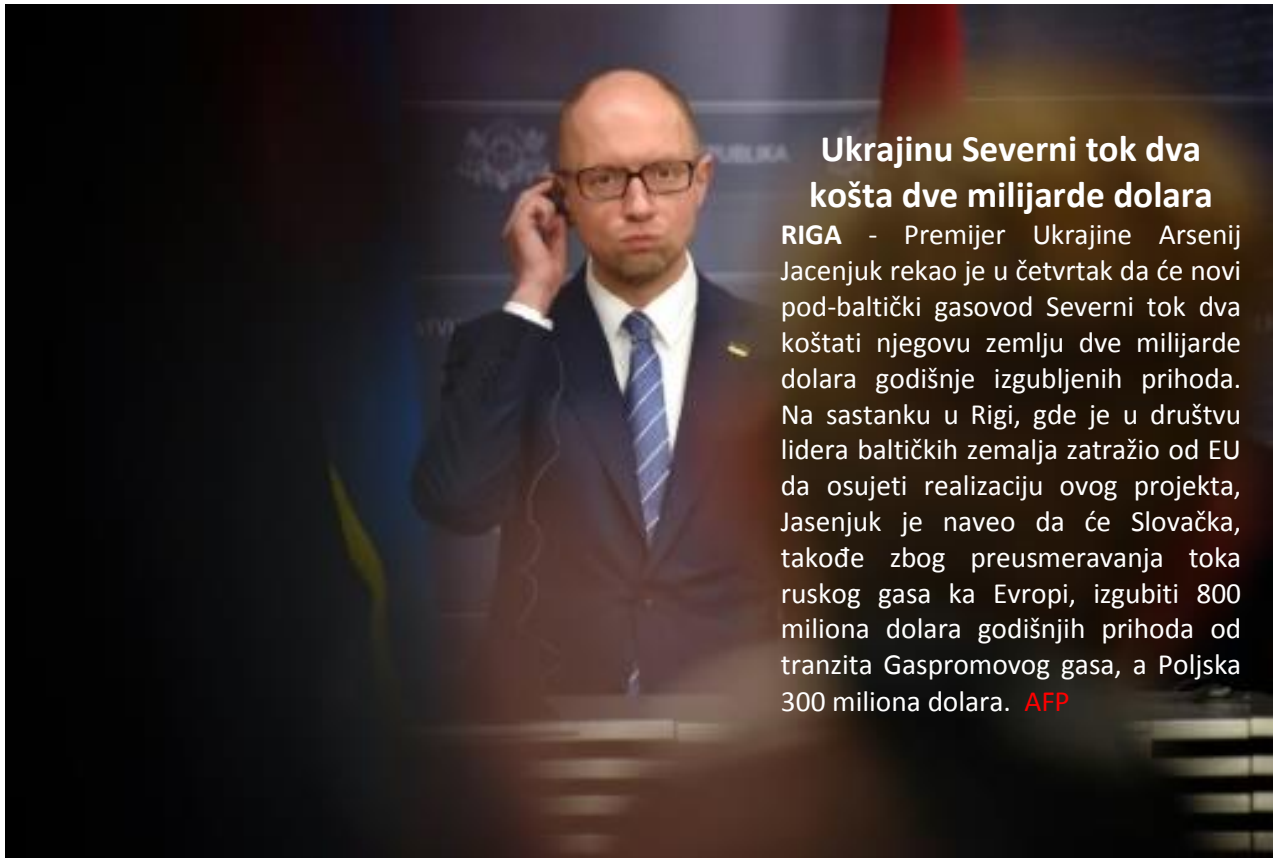
Preostalih 61 odsto gasa Ukrajina je uvezla iz Evrope, saopštila je u utorak press služba gasne transportne kompanije Ukrtransgaz. **Kyiv Post**

Poljske vlasti stoga insistiraju da ovaj projekat mora biti zaustavljen po svaku

cenu, što je nedavno doslovno rekao mađarskim medijima i novoizabrani predsednik Poljske Andžej Duda. Ipak, poljski geopolitički analitičar Adam Grzeszak je u tekstu za najtiražniji tamošnji nedeljnik **Polityka** napisao da je ova bitka već izgubljena i da ruski sporazum sa Nemačkom i drugim zapadno-evropskim partnerima izgleda postaje realnost. „Kada se kapacitet Baltičkog gasovoda uveća sa sadašnjih 55 milijardi kubnih metara na 110 milijardi, situacija će se dramatično promeniti. 1:0 za Gasprom“, piše Grzeszak. „Trik je jednostavan: Rusija gradi gasovod do granice Nemačke, a odatle projekat postaje nemačka investicija. Nemci uzimaju sve za sebe, sugerišući da nema razloga za intervenciju EU“, konstatuje analitičar.

I dodaje: „Ruski rezultati se, međutim, ne zaustavljaju na ovome: Gasprom je istovremeno postigao dogovor o razmeni imeovine sa nemačkim BASF-om, jednim od partnera u projektu Severni tok dva. U zamenu za par sibirskih gasnih polja, ruska kompanija dobija udeo u nemačkim i austrijskim skladištima gasa, što mu olakšava rad na evropskom tržištu. 2:0 za Gasprom“. Konačnih 3:0 u utakmici Gasproma sa EU dogodiće se kada tranzit gasa preko Ukrajine ruskom kolosu više ne bude potreban, zaključuje Grzeszak.

Neto dobit Jugopetrola porasla 13%

KOTOR - Kompanija Jugopetrol završila je treći kvartal sa neto profitom od 5,9 miliona evra, 13 odsto većim nego u istom prošlogodišnjem periodu. Poslovni prihodi preduzeća koje se bavi trgovinom naftom i naftnim derivatima su, prema izveštaju objavljenom na sajtu Montenegroberze, smanjeni 17,3 odsto na 112,82 miliona evra, a rashodi 19 odsto na 106,1 milion evra, prenosi *MINA-business*. Ukupna aktiva Jugopetrola na kraju septembra iznosila je 106 miliona evra i bila je 2,8 odsto veća nego u uporednom periodu. Većinski vlasnik Jugopetrola je od kraja 2002. godine grčki Hellenic Petroleum International, koji poseduje 54,35 odsto akcija kompanije.

Hrvatska: Gorivo na gore

ZAGREB - Cene benzina u Hrvatskoj su od utorka dobile prostor da porastu između 14 i 15 lipa po litru, a dizel goriva oko 9 lipa po litru, objavilo je u Ministarstvo privrede. Ministarstvo je novu računicu, prepuštenu da je slede, ili ne distributeri goriva - objasnilo rastom cena benzina na Mediteranu od 1,8 posto u odnosu na prošlu nedelju, kao i rastom kursa dolara od čak 2,6 posto. Prema informacijama sa portala *cijenegoriva.hr*, Eurosuper 95 u proseku košta oko 9,02 kune litra (1,19€), a eurodizel oko 8,40 kn (1,10€).

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ

КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесете ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs

www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

Национални нафтни комитет Србије - WPC

NEDELJA - недељни преглед вести из света, део издавачке делатности ННКС

Autor, Urednik, Dizajn: Dušan Daković

Informacije objavljene u ovom pregledu ne treba nužno tumačiti kao stav, ili opredeljenje NNKS prema temama kojima se bave